



Factsheet

Eritrese vluchtelingen

De grootste groep Afrikaanse asielzoekers in Nederland op dit moment zijn jong mannen en vrouwen afkomstig uit Eritrea. Professionals bij de gemeente, in de zorg en het onderwijs staan voor de taak om deze grote groep vluchtelingen adequaat op te vangen en ondersteuning te bieden. Onlangs heeft Pharos een [verkenning](#) uitgevoerd naar het welzijn en de gezondheid van Eritrese vluchtelingen in Nederland.

Huidige situatie in Eritrea en reden voor vluchten

In Eritrea is al jaren sprake van een totalitair regime. Er is geen persvrijheid, politieke vrijheid en godsdienstvrijheid. Eritrese mannen en vrouwen tussen 18 en 50 jaar zijn dienstplichtig en in de praktijk duurt deze dienstplicht vaak veel langer dan de voorgeschreven 18 maanden. Vrouwen worden van de dienst vrijgesteld zodra zij getrouwd zijn of een kind hebben.

Dienstplichtontduiking en desertie worden zonder voorafgaand proces veelal streng bestraft. In gevangnissen vinden mensenrechtenschendingen zoals martelingen plaats. Het land illegaal uit reizen is ook een misdrijf. Via de buurlanden Sudan en Ethiopië vluchten Eritreeërs hun land uit. Zij zetten vervolgens hun reis voort via Libië om per boot de Middellandse Zee over te steken naar Italië, en vervolgens door te reizen naar Noord-Europa (ministerie van Veiligheid en Justitie, 2014).

Samenstelling huidige groep Eritrese vluchtelingen in Nederland

De inwoners van Eritrea kunnen worden verdeeld in negen etnische groepen (zie kaartje 1). Ruim 90% van de Eritrese vluchtelingen in Nederland behoort tot de etnische groep Tigrinya (zie kaartje), qua aantal de omvangrijkste. Zij behoren tot de Koptisch-christelijk (Tewahedo) kerk. In Eritrea zijn de twee grootste godsdiensten het christendom en de islam (voornamelijk soennieten). 63% van de bevolking is christen, verdeeld over de Koptisch christelijke Kerk, de lokale Oriëntaals-orthodoxe Kerk en diverse kleinere groeperingen zoals rooms-katholieken, protestanten en aanhangers van andere kerken.

In Nederland zijn twee Eritrese orthodoxe kerken, één in Amstelveen en één in Rotterdam. Ook bezoeken Eritrese vluchtelingen de Syrische en Grieksothodoxe kerken of een van de negen koptische parochies in Eindhoven, Enschede, Leeuwarden, Amsterdam, Den Haag, Nijmegen, Assen, Utrecht of Kapelle. Daarnaast zijn er in Nederland tijdelijke informele kerken en er zijn Eritreeërs die tot de pinkstergemeente behoren.

Achtergrond Eritrese vluchtelingenstroom in Nederland

De eerste Eritreeërs kwamen in Nederland aan in de jaren tachtig. In de loop van de jaren zijn er meerdere Eritrese instroommomenten geweest.

Feiten en cijfers

In 2016 vroegen 2870 Eritreeërs asiel aan in Nederland. Hiervan deden 1479 Eritreeërs een eerste asielverzoek en waren 773 alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv). De jaren ervoor lag het aantal eerste asielverzoeken veel hoger: 7359 asielverzoeken in 2015 en 3579 in 2014. Veruit de meeste Eritrese asielzoekers krijgen een asielstatus (87% in 2016).

Twintig percent van de Eritrese immigranten woont in gezinsverband, de helft woont alleen (CBS Jaarrapport Integratie 2016)

Tabel 1

Instroom jan- dec 2016

Asiel aanvraag 2016		
>18	<18	gezins-hereniging
2870	773	1312

(Bron: IND Business information Center)

De ernst van de situatie in Eritrea leidde ertoe dat de meeste Eritrese vluchtelingen in Nederland lange tijd bescherming kregen (IND). Van de mogelijkheid tot gezinshereniging en nareizen werd veel gebruik gemaakt.

- De grootste groep Eritreeërs kwam tussen 1983-1991 naar Nederland. Kenmerkend voor deze eerste groep is dat ze redelijk hoogopgeleid zijn en goed hun weg hebben gevonden in Nederland.
- Begin jaren negentig, vlak voor de onafhankelijkheid van Ethiopië, kwam een tweede groep Eritreeërs naar Nederland. Deze tweede groep is lager geschoold (veel vrouwen zijn analfabeet) en kent veel één-ouder gezinnen.
- De derde vluchtelingenstroom kwam op gang tussen 1998 en 2000. Het gaat om mensen uit het grensgebied met Ethiopië die door de oorlog van huis en haard werden verdreven (Ogbemicheal, 2006)
- De laatste grote instroom van Eritreeërs begon in 2014 en duurt nog voort. Het gaat opnieuw vooral om mensen uit het grensgebied met Ethiopië. Ruim 90 procent behoort tot de Tigrinya-bevolking en is Koptisch christen.

Er bestaan tussen deze verschillende groepen Eritreeërs grote verschillen in politieke visie en mate van nationalisme. Dit kan soms leiden tot onderlinge spanningen en wantrouwen. Tegelijkertijd zetten veel oudkomers zich in voor de recent gearriveerde Eritrese vluchtelingen.

Opleiding

Volgens UNESCO (2012) is ruim 67% van de Eritrese bevolking geletterd (zie tabel 2). De basisschool in Eritrea heeft 5 leerjaren. Zoals ook voor veel andere Afrikaanse landen geldt, gaan leerlingen in 'shifts' van halve dagen naar school. Daar leren zij de staatstaal Tigrinya. Als dit de enige taal is die zij beheersen noemen we hen in Europa 'anders alfabeet'. Vanaf de zesde tot en met de twaalfde klas worden leerlingen geschoold in het Engels. Bij adolescenten (15-24 jaar) was het percentage geletterden in 2010 89,3% (zie tabel 2).

Het opleidingsniveau van jongeren afkomstig uit dorpen in de grensgebieden is over het algemeen laag. Redenen hiervoor zijn onder andere minimale toegang tot secundair onderwijs en de sociaaleconomische ongunstige situaties van ouders. De oudste kinderen moeten vaak meehelpen in de landbouw of doen om financieel bij te dragen, ander werk. Een andere reden kan de vlucht op jonge leeftijd zijn. Sommige alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv) verbleven, voor zij doorreisden naar Europa, enkele jaren in een vluchtelingenkamp. Hierdoor is een gat ontstaan in het aantal jaren onderwijs dat is gevolgd.

Opvoeding

In Eritrea hebben ouders een traditionele rolverdeling. De opvoeding wordt voornamelijk als een taak voor moeders gezien. Vaders spelen in de dagelijkse opvoeding een minder grote rol. Hun rol ligt bij het kostwinnerschap, correctie van gedrag en het aanleren van waarden en normen.

Sinds begin 2017 moeten Eritreeërs die geen officiële documenten hebben die de identiteit van en de band met hun gezinsleden bewijzen, aantonen dat het niet hun schuld is dat zij die documenten niet hebben. Bovendien moeten zij aantonen dat zij die documenten niet alsnog *kunnen* krijgen (een zogenaamde situatie van 'bewijsnood'). Het percentage Eritrese nareisaanvragen dat is toegewezen, is gedaald van ongeveer 50% in december 2015 tot ongeveer 30% eind 2016.

Tabel 2
Overzicht percentage geletterden in Eritrea

Geletterdheid per groep	2010
Nationale geletterdheid	67,8%
Geletterdheid onder adolescenten	89,3%
mannelijke adolescenten (15-24)	92%
vrouwelijke adolescenten (15-24)	86,7%

'**Geletterd**' zijn betekent dat personen kunnen lezen en/of schrijven. Eritreeërs zijn geschoold in het Tigrinya tot en met de 5^e klas. Vanaf de 6^e klas zijn ze geschoold in het Engels.



verlopen. 2-3% van de nareizende familieleden van de Eritrese vluchtelingen zal eenmalig een malariabehandeling nodig hebben.

Tbc. Eritrese vluchtelingen hebben vergeleken met andere groepen vluchtelingen in Nederland een hoog risico op het ontwikkelen van een actieve tuberculose. Dit betreft waarschijnlijk ongeveer 1% van hen. Direct na aankomst in Nederland wordt het merendeel van de asielzoekers verplicht gescreend. Als er tuberculose wordt aangetroffen, wordt er direct een behandeling gestart.

Hepatitis. Eritreeërs vormen, evenals andere vluchtelingen uit landen in Sub-Sahara Afrika, een hoog risicogroep voor chronische hepatitis B en C, die onbehandeld tot ernstige ziekte kunnen leiden. Omdat deze infecties lang symptomeloos zijn, is actieve opsporing nodig.

Reproductieve en seksuele gezondheid. Eritrese vluchtelingen hebben een grote kennisachterstand op het gebied van seksuele gezondheid, o.a. een beperkte kennis over voortplanting, anticonceptie en soa's. Een aantal van hen heeft ervaringen met seksueel geweld. Dit leidt soms tot ongewenste zwangerschappen. Bij 0.7% van de volwassenen in Eritrea wordt Hiv geconstateerd. (In Nederland 0.2%). Ook voor de overige soa's zijn Eritreeërs een hoogrisicogroep.

VGV en 'harmful traditional practices'. Eritrea kent een hoge prevalentie (89 procent) *vrouwelijk genitale verminking* (vgv). De vormen van vgv die vrouwen en meisjes hebben ondergaan zijn zeer uiteenlopend en afhankelijk van verschillende factoren zoals etniciteit, religie, rurale of stedelijke gebieden en het opleidingsniveau van de ouders. Dit houdt in dat alle type vgv in Eritrea voorkomen. Doordat wetgeving rond het verbod van vgv in Eritrea (sinds 2007) strikter is geworden, wordt verwacht dat vrouwenbesnijdenis is afgenomen. Pharos gaat er, met enige voorzichtigheid, vanuit dat tussen de 50% en 75% van de Eritrese meisjes en vrouwen die in Nederlandse gemeenten komen wonen besneden zijn. De huidige groep asielzoeker- en vluchtelingvrouwen behoort vooral tot de Tigrinya-bevolking. Onder deze groep wordt veelvuldig type 1 vgv (clitoridectomie) uitgevoerd, een gedeeltelijke of gehele verwijdering van de clitoris. (voor meer info over vgv en de verschillende types, zie [factsheet VGV](#), www.pharos.nl).

Zoals in meer landen in Noord en Centraal Afrika (o.a. Nigeria, Kameroen, Tsjaad, Marokko, Soedan, Ethiopië, Kenia, Tanzania) komt huidverwijdering (*uvulectomie*) ook in Eritrea voor. Deze *harmful traditional practice* wordt in Nederland gezien als een onnodig ingreep aan het lichaam, die wordt afgeraden. In hoeverre het hier voorkomt en/of er complicaties zijn opgetreden is niet bekend.

Psychische klachten. Onder invloed van hun ervaringen in het land van herkomst en onderweg is er net zoals bij andere vluchtelingen een hoger risico op psychische klachten, PTSS en depressie dan gemiddeld in Nederland (ca 13-25% van de vluchtelingen ontwikkelt PTSS en/of depressie).

Overzicht van gebruikte bronnen:
www.pharos.nl/bronnen

juni 2017

